

Fremmede Adelslægter i Danmark.

Ved **Louis Bobé.**

I. von Pappenheim.

Familien von Pappenheim (til Liebenau) hører til det hessiske Ridderskab. Den stammer fra en ældgammel Adelslægt, der oprindeligt kaldtes „die Raven“, men tidlig delte sig i tre Linier, der antog Navn efter deres Stamslotte Canstein, Calenberg og Pappenheim. Den sidstnævnte Gren af Slægten, hvis ældste faste Besiddelse, beliggende i Stiftet Paderborn, allerede blev ødelagt i Slutningen af det 12. Aarhundrede, bosatte sig i det nuværende Wüstungen ved Warburg i Westfalen. 1304 nævnes Ridder Herbold v. Pappenheim som en af de første Besiddere af Slægtens egentlige Stamsæde Liebenau ved Floden Diemel i Hessen, som endnu er i Familiens Eje. Fra hans Sønnesøn Frederik (1406—95) nedstammer den nublomstrende Linie. Dennes Brodersøn var Georg v. P. († 1536), der efterlod tre Sønner, Christoph (efter 1567), Burchard († 1590) og Georg († 1578). Af disse fik den første Liebenau, men hans Descendens uddøde med den i det følgende omtalte Alexander v. P. († 1718), den anden kom til Danmark, medens den sidstnævnte ejede Slottet Gladebeck i Brunsvig; hans Stamme uddøde allerede 1632 med Adam v. P.¹⁾

I sit Skjold fører Slægten i Sølvfelt en mod højre Side vendt guldkronet, sort Ravn. Paa Hjelmen, som er kronet, en lignende Ravn foran en Sølv-Pilar med fem sorte Fjer²⁾.

Denne Adelslægt maa ikke forvexles med den 1628 i Rigs-grevestanden ophøjede schwabiske Familie v. Pappenheim, til

¹⁾ R. v. Buttlar-Elberberg, Stammbuch der althessischen Ritterschaft 1889; die v. Pappenheim zu Liebenau u. Stanmen Tab. I—II. — Hr. Friherre Gustav Rabe v. Pappenheim i Marburg, der i en længere Aarrække har samlet Materiale til sin Slægts Historie, har ved det foreliggende Arbejde ydet mig en ligesaa værdifuld som beredvillig Bistand.

²⁾ Lex. over adel. Fam. Kneschke, Allg. deutsches Adelslex. VII, S. 50.

hvilken den fra Trediveaarskrigen bekendte Feltherre Gottfried Heinrich Greve Pappenheim hører¹⁾.

Med Henviisning til hosstaaende genealogiske Oversigt meddeles i det følgende udførligere Oplysninger om de Personer af Familien, der have været knyttede til Danmark.

Burchard v. Pappenheim, den første, der indkom her i Landet, var i Slutningen af Kong Christian III's Regering knyttet til det danske Hof. Fra 6. April 1550—26. Marts 1559 var han ansat som Hofjunker²⁾. Da han 3. Marts 1556 forlenes med Fuglebjerg og Haldager Len kaldes han tillige Jægermester³⁾. To Aar senere indgik han Ægteskab med Birgitte Falster, Datter af Hr. Peder Falster til Korselitze og Øllegaard Walkendorph. Som et særligt Tegn paa Kongens Naade fik han med sin Fæstemø under 13. Juni 1558, som Løn for „sin Troskab og villige Tjeneste“, Kronens Gaard Sæbygaard, (som Svigerfaderen før havde haft i Forlening), „til at nyde, bruge og beholde i begge deres Levetid“⁴⁾. Aaret efter d. 2. Novbr. udnævntes han til Lensmand over Abrahamstrup og fik tillige Opsyn med samtlige Kronens Skove paa hele Kjøbenhavns og Krogens Len. Allerede to Aar efter fik dog, uvist af hvilken Grund, Frederik II's tapre Hærfører Frantz Brokkenhus († 14. Nov. 1569) dette Len indtil 1568, da Pappenheim atter nævnes som Lensmand. Fra 1567—71 havde han tillige bestyret Hørsholms Len, der 1576 henlagdes under Frederiksborg. Aaret før sin Død fik han, da han paa Grund af Alder og Skrøbelighed maatte afstaa Abrahamstrup, tillagt en aarlig Pension paa 400 Dl. af Kongen⁵⁾. Burchard Pappenheim døde 23. Aug. 1590 og bisattes 30. Sept.

¹⁾ Kneschke, Allg. deutsches Adelslexikon, VII. S. 50.

²⁾ Grundtvig, Medd. fra Rentekarch. 1873, S. 150—51.

³⁾ Reg. o. alle Lande VI, 68.

⁴⁾ Kr. Erslev, Len og Lensmænd 1513—96, S. 17, 71, 80. C. F. Wegener, Hist. Efterretn. om Abrahamstrup Gaard I, 68—83. — Peter Falster † 1556 og Hustru Øllegaard Walkendorf, † 1575, hvile i Nørre Alslev Kirke paa Falster. Danske Atlas VI, 516.

⁵⁾ Grundtvig, anf. Sted.

s. A. i Halsted Kirke¹⁾. Paa hans og Hustrus Gravmæle læses endnu følgende Indskrift:²⁾

„Her ligger begravet erlig och velbyrdige mand borckardt van Pappenheim till Sebygaardt som gvd kallede thē 23. Avgusti año 1590 med sin kiere hustru erlig och velbyrdige frve frve bergitte falster som gvd kallede thē 24 argusti año 1586 og begge theres kierre sön fredrich van papenheim. gvd gifve dennem alle en gledelig opstandelse. Aen.

Langs Epitaphiets venstre Side findes hans sexten Aners Vaabener og Navne anbragte: „Die von Pappenheim, v. Berlepschen, v. Boineburgck genant v. Honstein, v. Oldershausen, v. Hertingshausen, v. Weitershausen, v. Boineburgk, v. Kniggen, v. Spiegel zu Peckeisen, v. Schuven(?), v. Heringen, v. Burtfeldt, v. Patbergk, v. Schaben, v. Trotten, v. Mandelsloh“. Til højre Birgitte Falsters sexten Anevaabner. Paa Gravmælet findes endvidere udhugget en Figur, der fremstiller en lille Dreng, som vel skal være Frederik v. Pappenheim.

Burchard Pappenheim efterlod sig en Datter Margrethe, gift med Eiler Rud til Otterslev³⁾. Ogsaa dette Ægtepar hviler i Halsted Kirke og til Minde om dem læses følgende Indskrifter:

„Her ligger begravet erlig och welbyrdig mand hilarius rhudt til otterschlöfgaar s. iörgen rhudts sön født paa widbygaard paaschedag 1555 som gvd kallede den 13 iunii 1618 paa Sebygaard! gvd gifve hannem med alle tro christne en gledelig och erreful opstandelse“.

„Her ligger begraffvet erlig och welbyrdig frve frve margrete von pappenheims. hilarii rhvdts frve til sebygaard. s. borchard von pappenheims datter født paa hørsholm den 1. septem. 1561 som gvd kallede den 24 februarii 1619 paa sebygaard. gvd gifve hinde med alle tro chrestne en gledelig och erreful opstandelse“.

¹⁾ Saml. t. Fyens Hist. og Top., VII, 384.

²⁾ Efter velvillige Meddelelser af d'Hrr. Provst Lund i Halsted og Arkivsekretair A. Thiset.

³⁾ Om ham jvfr. Vedel Simonsen, Fam. Efterretn. om de danske Ruders Adelslæg, S. 148—51, hvor der efter Abildgaards Journal meddeles Indskrifterne paa Eiler Ruds og Hustrus Eptph.

Eiler Rud og Hnstru har skjænket det endnu eksisterende Bækken til Døbefonten i Halsted Kirke. Udvendig omkring sammes Rand læses: „Dette Becken haffver erlig og welbyrdig mand Helarius Rhud til Sebygaard giffvet hid til Halsted Kierche Anno 1608 som skal altid staa vdi Funten. I. H. S.“ Under denne Indskrift ses Rudernes og Pappenheimernes Vaabner. Indvendig findes en ligelydende Inskription, dog med Margrethe Ruds Navn i Stedet for hendes Ægtefælles¹⁾.

I Aaret 1578 indkom dernæst Burchard v. Pappenheims femtenaarige Brodersøn **Alexander Rabe von Pappenheim**²⁾, der indtil han naaede Myndighedsalderen opholdt sig paa Sæbygaard hos Onklen.

Alexander Rabe, yngste Søn af brunsvigsk Landraad og Drost Georg v. P. „den mellemste“, og Amalie v. Goldacker³⁾,

¹⁾ Ægteparret, hvis Bryllup fandt Sted 9. Aug. 1590 (Saml. til Fyens Hist. og Topographi VII, S. 384) havde Sønnen Burchard Rud (f. 1592, † 1647). Jvfr. Knud Eriksøn Pontoppidan, Ligprædiken over Borchart Rud til Ottersløf og Sæbygaard. Kbhvn. 1656 (Det kgl. Bibl.), S. 40—41, hvori findes genealogiske Oplysninger om Familierne Pappenheim og Falster.

²⁾ Ovenstaaende Personalie ere i det væsentlige hentede fra Ligprædikenen over Alexander Rabe. Dens fuldstændige Titel lyder: „Poenitentz Undervijsning, den XXXII Davids Psalme, som bleff enfoldeligen forhandlet offer Erlig, Welbyrdig og Salig Alexander Rabe von Papeheimb til Sneddingegaard, der hans Salige Lijg i en Adelig oc meget Folkkrijg Forsamling hæderligen bleff begraffuet vdi Ørszleff Kirke den 22 Januarij Aar 1631. Aff Poffuel Christensøn, Guds Ords Wværdig Tiener sammesteds. Prentet i Kiøbenhaffn aff Tyge Nielsen. 1631“. — Den findes nu saavidt vides, kun bevaret i to Exemplarer, nemlig i Karen Brahes Bibliothek i Odense og Roeskilde adelige Jomfruklosters Bogsamling. (Jvfr. Fortegnelse over de Skrifter, som findes i Karen Brahes Bibliothek, Kbhvn. 1728, S. 95 og V. Skeel, Optegnelser om Roeskilde adelige Jomfrukloster, Kbhvn. 1867). Hr. Justitsraad, Klosterforvalter F. V. Götzsche har velvilligst stillet det paa sidstnævnte Sted bevarede Explr. (Nr. 175 i Samlingen) til Afbenyttelse. — Jvf. desuden Grundtvig, Medd. fra Rentekarch., 1872, S. 131, 134 og 146, samt Erslev, Len og Lensmænd 1596—1660, S. 15, 80, 82, 91 og 94.

³⁾ Datter af kurfyrstelig saksisk „Obersteuereirector“ Hartmann v. Goldacker til Uffhofen og Martha v. Witzleben (G. A. og K. H. A. v. Witzleben, Geschichte der Familie von Witzleben, I. 252. Berlin 1878). I danske Kilder kaldes hun, vistnok ved en Misforstaaelse, „von Gültzow“.

blev født paa Slottet Gladebeck i Brunsvig Skærtorsdag d. 13. April 1563. Fra sit sjette Aar af fik han privat Undervisning af en dyglig Skolemester indtil 1578 da Faderen afgik ved Døden. Moderen fulgte ikke længe efter sin Mand i Graven og da Hjemmet nu var opløst og kun faa Midler til Stede, tog barmhjærtige Slægtninge de forældreløse Børn, ni i Tallet til sig. Alexander kom som nævnt til sin Onkel i Danmark og tjente ham som „Dreng“ i adskillige Aar. Da han var bleven gjort „værgagtig“ sendtes han til Tyskland, hvor han forblev nogen Tid, men vendte derpaa tilbage hertil og traadte „efter gode Venners Raad“ i dansk Tjeneste med fem Heste. Den 25. April 1586 udnævntes han til Hofjunker og i Decbr. samme Aar til Jagtjunker. Ved Hove kom han snart i Gunst og blev i det følgende benyttet som Afsending ved flere fyrstelige Hoffer. 1598 blev han beskikket til Hofmester for Kong Christians yngre Broder Hertug Hans og fulgte den fjortenaarige Prins paa hans Rejser igjennem de fleste fremmede Lande i Evropa. Den 27. Septbr. 1600 vendte han efter halvtredie Aars Fraværelse hjem med Prinsens Følge¹⁾, Ikke længe efter blev han paa Begæring entlediget fra sin Stilling som Hofmester og det var en Tidlang endog hans Hensigt helt at tage Afsked med Hofstjenesten, men han fik da af Kongen gjennem Kantsler Christian Friis til Borreby Befaling atter at begive sig til Hove med Heste og Folk. I Tiden fra 10. Juni 1598 til 16. April 1605 var Pappenheim ansat som Kammerjunker hos Dronning Anna Christine og blev i disse Aar af Kongen i forskjellige Missioner sendt til det saksiske, brandenborgske og meklenborgske Hof. Som „Marskalk“ fulgte han med den store Legation, der blev afsendt til England i Anledning af Kong Jakobs Kroning.

Hjemkommen fra denne Rejse holdt han i Nakskov d. 9. Juni 1605 Bryllup med Jomfru Regitze Grubbe, Datter af Danmarks Rigens Kantsler og Raad Eiler Grubbe til Lystrup. Kort efter afrejste Ægteparret til Norge, hvor Pappenheim var bleven

¹⁾ Danske Magazin IV. Række, 2. B., S. 82. Hertug Hans, der var trolovet med Czar Boris Godunovs Datter, døde 1602 i Moskou.

iforlenet med Ide og Marker Skibsreder. 1609 erholdt han endvidere Bratsberg og Gimsøkløster Len, som han (under Kalmar-krigen tillige i Egenskab af Ritmester over det agershusiska Rytteri) skal have bestyret med stor Dygtighed. 1613 overtog han tillige Vempe Skibsrede, som han alt 1604 havde faaet Brev paa og som han beholdt til sin Død. Da han imidlertid længtes tilbage til sine og sin Hustrus Slægtninge og Paarørende ombyttede han 1620 Bratsberg med Holbæk Slot og Len. 1627 opgav han dette og flyttede til Snedingegaard, ikke langt fra Skjelskør, hvor han med sin Hustru tilbragte sine sidste Leveaar, hjemsøgt af Sygdom og Skrøbelighed, der i November 1630 tog saa stærkt Overhaand, at han til Stadighed maatte holde Sengen. Hans Hustru lod Lægen Dr. Joachim Burcerus fra Akademiet i Sorø kalde til hans Sygeleje, og hans Tilstand forbedredes atter, indtil den mod Aarets Slutning tog en farlig Vending. De faa Dage, han levede ind i det nye Aar, laa han stille hen, men naar Kræfterne tillode ham det, talte han med Præsten om sin nærførestaaende Bortgang fra Verden og det kommende Liv. Til sine kjæreste Venner Eiler Urne, dennes Hustru Jytte Gyldenstjerne og Fru Dorthe Rud, der stode ved hans Sygeleje, talte han med stor Sindsro om Døden og ytrede bl. a. „Contra vim mortis non est medicamen in hortis“. Han hensov stille den 7. Jan. 1631.

I Ørslev Kirke ved Skjelskør ses endnu det kostbare Epitaphium over A. R. v. Pappenheim, som denne ifølge Ligprædikenen lod bekoste og opsætte i levende Live. Midterpartiet af Monumentet (fra Spidsen til den nederste Forsiring sex Alen højt) dannes af en stor Inscriptionsstavle, hvorpaa med forgyldte i Stenen udhuggede Uncialbogstaver nedenstaaende Gravskrift. Ovenover Tavlen ses et Basrelief forestillende Korsfæstelsen med Maria, Johannes og tre Engle. Paa begge Sider af samme tre Engle. Øverst paa en Flise staar „Ano 1626“ kronet af det pappenheimske og grubbeske Vaaben. Paa venstre Side af Tavlen en knælende Ridders Skikkelse i Harnisk, halv Legemsstørrelse, tilvenstre en Kvindeskikkelse med Pibekrave om Halsen,

ligeledes knælende; begge Figurer, der vistnok skulle forestille Ægteparret ere udhuggede i Sten.

Indskriften paa Mindetavlen lyder:¹⁾

Her ligger begravet erlig og velbyrdig Mand Alexander Rabe von Papenheim til Libenav med hans kiere Hostru erlig og velbyrdig Frve Regitze Grubbe. Hand vaar født paa Gladebeck y Lande Brunsvig Ano 1563 oc begaf hand sig y Ecteskab med hans Hostru Frve Regitze Grubbe Ano 1605, døde paa Sueding Ano 1631 d. 7. Januari. Disligest ligger her ocsaa erlig og velbyrdig Frve Regitze Grubbe, salig Eiler Grubbes til Lystrup, Rigens Cantzlers Datter oc blef hun født paa Tryggevælde Ano 1572 15 Septbr, kom y Ecteskab med forbemeldte hendes kiere Hosbonde Ano 1605, levede christeligen oc vel med hverander i 26 Aar oc kallede Vorherre hende fraa denne Verden Ano 1636 den 27 Januari. Gud forleene Dennem begge en ærefuld oc glædelig Opstandelse. Amen.

Under Inskriptionstavlen ses en Række af Vaabenskjolde og endelig findes nederst paa Monumentet følgende tyske Indskrift:

Der herr ist mein licht undt mein heil, vor wem soldt ich mich furchten, der herr ist meines lebens kraft, vor wem soldt mihr grave.

Messing-Døbefadet i Kirken bærer Familierne Pappenheims og Grubbes Vaabenskjolde med Bogstaverne A. R. v. P. og R. G. underneden Aarstallet 1613.

Fru Regitze, der havde levet et lykkeligt, men barnløst Ægteskab med sin Ægtefælle, overlevede denne ifølge Ligstenen i nogle Aar. Hun ansøgte under 20. Okt. 1635 Kongen om Patronatsretten til Ørslev Kirke²⁾. Endnu den Dag i Dag lever hendes Navn i Sognet; 1631 stiftede hun nemlig et Legat paa 200 Rdlr. for „Husarme“ i Ørslev, hvoraf Renterne uddeles af Provsten og Kirkeværgerne sammesteds.

¹⁾ I Seyer Mallings Beyer, En antiqv. og statist. Topographie o. Egitzlefnagle Sogn og Vester Flakkebjerg Herred. Slagelse 1820 (S. 115—16) findes et aldeles upaalideligt Aftryk af samme. Ovenstaaende Meddelelser skyldes Hr. Pastor J. Schjærrings Velvillie.

²⁾ Rigssarkivets topogr. Saml. p. Papir, Basnæs Nr. 1.

Foruden Burchard og hans Brodersøn Alexander Rabe kom endelig 1609 en tredje Gren af Slægten (Liebenauer-Linien) til Danmark. Under et Besøg hos deres Slægtninge i dette Aar bragte Eiler Rud og Hustru den lille **Jobst Frederik v. Pappenheim** med sig til Sæbygaard. Denne der var Søn af Georg v. Pappenheim¹⁾ og Magdalene v. Falkenberg²⁾, blev 9. April 1628 ansat som Hofjunker³⁾ og endnu samme Aar beskikket til Kammerjunker hos den udvalgte Prins Christian⁴⁾. Den 30. Oct. 1632 holdt han Bryllup med Regitze Urne, Knud Urnes Datter fra Aasmarke og fik i Medgift Herregaarden Søholt ved Maribo Sø. Aaret derefter udnævntes han til Lensmand over Halstedkloster, hvilket Embede han beklædte i omtrent ti Aar, da han (1642) fik Aalholms Slot i Forlening⁵⁾. I Aarene 1638—40 beklædte han Embedet som Landcommissair og 1644 kaldes han endog Generallandcommissair⁶⁾. 1649 købte han en Udbygning sønden op til Nysted Kirkes Kor, der var gammel og brøstfældig og som fordum havde tjent til Vaabenhus og senere til Kalkhus, for at lade samme indrette til Begravelse for sig og sin Slægt. Øverst paa den søndre Side læses endnu:

1649

I. F. V. P.

R. W.

og derunder et Vaaben udhugget i Sten. Som Erstatning gav han til Kirken 100 Rigsdaler og lod tillige et Pulpitur opføre om Koret, der ogsaa skulde koste 100 Rdl.⁷⁾ I denne Begravelse indsattes flere i det følgende nævnte Medlemmer af Fami-

¹⁾ Den Georg v. Pappenheim, der fra 23. Mts. 1580 til 24. Aug. 1581 var dansk Hofjunker (Grundtvig, Medd. 1873—76, S. 166), er uden Tvivl Alexander Rabes ældre Broder Georg, der 1583 stod i Ærkebiskop Gerhard af Kølns Tjeneste og 30. Juni 1584 blev snigmyrdet i Leiren ved Deventer af en Greve Meurs.

²⁾ Hun hørte til den samme gamle hessiske Adelsslægt som Didrik v. Falkenberg, Magdeborgs heltemedige Forsvarer mod Tilly.

³⁾ Grundtvig, Medd. 1872, S. 132 og 147.

⁴⁾ Under 15. Marts 1647 forstrakte han den udvalgte Prins med 1000 Rigsdaler i Specier.

⁵⁾ Erslev, Len og Lensmænd 1590—1660, S. 23, 24.

⁶⁾ Sjøell. Tegn.

⁷⁾ Rigsark. topogr. Saml. p. Papir. Søholt, 21. 6. 1849, 2d.

lien. Da der ikke var flere af denne Slægt i Landet, eller i alt Fald i Stiftet, blev den taget i Brug af andre. Saaledes ind-sattes her Konferentsraad, Amtmand paa Aalholm G. E. v. Reichow, hans Frue og Datter. Siden indrettede Geheimeraad Raben den til et Ligkapel for sin Slægt, hvad det er endnu. Han lod da alle de Kister, som fandtes, sænke ned i Jorden paa samme Sted, sexten i Tallet, otte store og otte smaa „uden re-marque“. Dette skete 1782. Dermed vilde ogsaa de Oplysninger, som Indskrifterne kunde give, være tabt for bestandig, hvis ikke Hans Jak. Wejer, som da var Kordegn i Nysted, ved én — som det synes — meget omhyggelig Afskrift havde frelst dem fra Forglemmelse. Af hine otte Indskrifter angaar de tre Familien Reichow, én Jærnplade var fortæret af Rust og ulæselig, men de fire, der vedrøre Jobst Frederik v. P., hans Hustru og to Børn, meddeles her efter Manuskriptet i Nysted Provstearkiv¹⁾.

I. En sort, overdragen dobbelt Kiste med 8 Jærngreb; øverst en Messingplade med Bogstaverne I. F. V. P. — F. M. (Hans fædrene og mødrene Vaabner have altsaa været anbragte paa Kisten.) Nedenfor en anden Messingplade med følgende Indskrift:

„Her hviler nu Salig. Erlig og Velbyrdig Mand Just Friderich von Pappenheim til Søeholt, som var Erlig og Velbyrdig Mand Jørgen von Pappenheim til Liebenow, og Erlig og Velbyrdig Frue, Frue Mer-grethe von Falkenberg til Blancrenow²⁾, deres Søn. Gud kaldte ham fra denne elendige og svigefulde Verden op til sit ævige Riges Glæde og Herlighed paa Aalholm Slot d. 10 Septembr A^o 1649³⁾. Gud forlene Hannem med alle Guds Udvalde en frydefuld og glædelig Opstandelse paa Doms-Dag.

II. En overtrukken Kiste med otte Jærnhanke; midt paa Laaget en stor, udarbejdet Plade med denne Indskrift:

¹⁾ Hr. Provst I. Barfod i Vaabensted har havt den Godhed at sende mig en Afskrift deraf, ledsaget af flere værdifulde Bemærkninger. — Foruden disse to Børn havde Ægteparret endnu to Sønner Georg og Christian (se ndf.).

²⁾ Maaske Blankenau i Hessen.

³⁾ Ifølge Otto Krags Kalenderoptegnelser (Danske Saml. II. Række, 2. Bd., S. 73) begravedes han 2. Octob. i Naskov, hvilket i det mindste for Stedets Vedkommende ikke er rigtigt.

Her hviler udi Herren den Høyædle og Velbaarne Sl Frue, Frue Rigitze Wrne, Salig Just von Pappenheims til Søeholt, som var fød og oprunden af uhrgamle Høyædle Forfædre baade paa Fæderne og Møderne. Hendes Fader var den Edle og Velbⁿ, nu Salig Mand Knud Wrne til Aasmarck, Hendes Moder var den Edle og Velbⁿ Frue, nu Salig Mergrete Grubbe til Beckeskow. Og som denne Salig Frue af Ungdommen altid har ladet sig see blomstrende af Guds frygt og alle andre Dyder, saa haver hun og siden i sit gandske Lif og Lefnet baaret herlige Frugter i stor Gudfrygtighed, Kierlighed til sin Hosbonde og Børn og alle gode Meenesker, Taalmodighed i Kors og Modgang, Frimodighed i Bedrøvelse, Medlidenhed mod de Nødtørftige og Godvillighed mod alle. Denne Dydefulde Frue haver i sin bedrøvelige Enke-Stand udi 30 Aar levet som en ret Enke der satte sit Haab til Gud og levede adskilt fra Verden og alle Verdslige Vellyster, allene søgende ald sin Fornøjelse i Gud og hans Hellige Ord, bærendes denne Tids Pinagtighed og Gienvordighed med frit Mod og ren Tro indtil Enden, forventendes som en god Arbeyder i Herrens Vingard en god Løn og Lifsens Krone. Denne salig Frue gjorde sin første Indgang her i Verden paa Tryggevælde 1608 in Aug^t. Den siste og Salige Udgang af Verden paa sin Gaard Søeholt d. 6 Martii A^o 1679¹⁾. Efter at hun sit Berømmelige Lif og Lefned i Guds sande Frygt og alle gode Menniskers Yndest lofværdig her hafde frembragt i 70 Aar og 5 Maaneder. Denne Siel er i Guds Haand

III. En sort overdragen Kiste med Jærngreb; paa Laaget en stor udarbejdet Messingplade. Den i sammes Indskrift omhandlede **Knud Alexander von Pappenheim**, blev 3. Sept. 1675 Cornet i sjæl. Rostjeneste, 14. Juni 1676 Lieutenant og 21. Okt. s. A. Capitainlieutenant²⁾. Indskriften lyder:

¹⁾ Angivelsen stemmer med den af Sønnen opgivne Dødsdag. Fyenske Indlæg 18. 5. 1682. — Bevilling „at Fru Regitze Urnes Begravelse maa saa længe over den ordinære Tid opsættes som hendes Arvinger begjære det“, 29. Mts. 1679. Fyenske Reg. 9, 758. — Omtrent 1660 ansøger Regitze Urne Kongen om, som Dækning for Kronens Gjæld til hende at erholde en Gaard i Nakskov paa 1100 Sletdaler, da hendes Gaard Søholt er ruineret af Fjenden, „for at hun kan have et Sted at være“. Rigsark. topogr. Saml. (uden Dato) Søholt Nr. 1. Jochum Frederik Stenou, Landsdommer paa Lolland og Peter Lauritzen, Forpagter paa Krenkerup, faar Befaling at sammenkalde Arvinger og Creditorer i Skiftet efter afg. Regitze Urne 7. Juni 1679. Fyenske Tegn., X. 176. I hendes Sted besikkes Christian Ulrik v. Harstall til Værge og Formynder for afg. O. J. v. Korffs 5 umyndige Børn. Fyenske Tegn. X. 178.

²⁾ Kgl. Bevilling, at Knud Alexander v. Pappenheims Lig maa staa ubegravet

Her hviler udi Herren den Høyædle og Velbaarne nu Salige Mand Knud Alexander von Pappenheim til Liebenow, Kongl. Majests velbestalter Capitain-Leutnant til Hest, som var oprunden af Uhrgamle og Høyædle Forfædre baade udi Tydskland og Danmark. Hans Fader var den Høyædle og Velbr nu Sal: Mand Just Friderich von Pappenheim til Liebenow. Hands Moder er den Høyædle og Velbr Frue Frue Regitze Urne til Søholt. Og gjorde den Salig Mand sin første Indgang i Verden paa Aalholms Slot d. 14 Maji 1645. Siden gjorde Han sin berømmelige Fremgang i Verden med stor Omhyggelighed og Vindskebelighed for at lade see sig saavel Edel af Dyd, Skickelighed som af Gief gammel Herkomst, hvilket ey heller Hannem manglede. Thi Han Sig udi Chur-Fyrstelig af Sachsen, siden i Hans Keiserlige Majestets Tieneste af Barnsbeen op De Hoybaarne Herrer til fornøjelse og sig vel til lofværdig Eftermæle udi mange Farlige Occasioner haver ladet bruge, Allersidst der han fornam Krigens Lue at blusse udi sit kiere Fæderneland ville Han og bevise sin Egen Herre og Konge sin skyldigste tieneste og fandt udi Hannem en Naadig Herre. Og der han omsider af stor Svaghed som den udstandne Krigs-Travallie Hannem foraarsaged, sig ville lade curere, førendes med sig et singt Legem udi et frimodigt Hierte kallede Gud Hannem fra Uroe og Møye til Paradises Glæde paa sin Fæderne Gaard Søholt hos sin kiere Moder d. 22 Januarii 1677. Efterat Han sit Lif her i Verden berømmelig hafde fremdraged 31 Aar 7 Maaneder. Sielen er i Guds Haand, Legemet skal hvile i sin Fæderne Graf, forventendes som en god Arbejdsmand paa Dommens Dag.

IV. En overtrukken Kiste med otte Jærnhanke; midt paa Laaget en Plade med denne Indskrift:

Her hviler den Salig Erlig og Velbaarne Frue, Frue Magdalene Sybilla von Pappenheim, Velbaarne Mand Otte Jova(!) von Korf til Klinto, som var fød paa Halsted Kloster A^o 1634 d: 8 Januarii. Hendes Fader var Erlig og Velbyrdig Mand Just Frideric von Pappenheim til Liebenow. Hendes Moder den Erlig og Velbyrdig Frue Regitze Wrne til Søholt, og døde den Salig Frue paa Nørregaard Anno 1676 d. 22 Januarii udi Hendes Alders Aar 42. Gud give Hende med alle tro Christne en glædelig og ærefuld Opstandelse paa den Yderste Dommedag.

Denne **Magdalene Sybilla von Pappenheim** har vundet en vis sørgelig Navnkundighed i den danske Adels Historie. Om-

over Jorden saalænge over den ordinaire Tid, som hans Venner det selv begære, dat. 8. Febr. 1677. Fyenske Reg. 9, 647.

trent 1660 ægtede hun den bremiske Adelsmand Otto Josva v. Korff, til Oederqvart i Stift Bremen og Nørregaard paa Lolland¹⁾, efter overleverede Beretninger en ligesaa ubarmhjærtig som fejg Tyran, der efter ti Aars Ægteskab mishandlede og æresskjændte sin Hustru saaledes, at han efter Højesteretsdom blev deporteret til Vestindien. Hjemvendt herfra erholdt han paa sin Hustrus Forbøn Lejde til Danmark og fik atter Tilladelse at bo sammen med hende, men Fraværelsen havde ikke bedret ham, den 22. Jan. 1676 myrdede han, uvist paa hvilken Maade og af hvad Grund, sin Hustru. De nærmere Omstændigheder ved den omtalte Rets- sag og Mordet ere følgende.

I Sommeren 1670 var Korff paa Tønne Juels (til Thorup- gaard) Klage bleven sat i Gjældsarrest paa Grund af at han ikke kunde betale den første Termin paa Engtofte Gaards Kjøb. Mens han hensad i Arresten i Kjøbenhavn, fremkom han under 30. Oct. med Klage til Kongen over sin Hustru. Hun opholdt sig, saa hedder det deri, uden hans Vidende og Vilje her i Byen, i Stedet for at varetage hans Interesser paa Godset i Lolland og var muligt interesseret med de ugudelige Mennesker, som havde villet myrde ham i Søvn. Han vidste ikke rettere, end at hun den sidste Gang hun var hos ham, havde taget en blottet Kniv med sig i Sengen, i hvad Mening vidste han dog ikke. Endvidere havde hun ved sit seneste Ophold i Hovedstaden „practiseret“ noget med hans Skytte fra Lolland uagtet han var sig bevidst, ikke at have givet Anledning dertil, dog kunde maaske Aarsagen søges i den Andendagsfeder, som hans Hustru i den sidste Tid havde været beladt med. Efter dette meget forvirrede Klagemaal beder han Kongen, „at maatte bekomme Arrest over hende og at i lige Maade de andre, der havde ondt i Sinde mod ham, uanset at han ikke saa lige kjendte dem, maatte fængsles.“

¹⁾ Luneberg Mushard, Bremisch und Verdischer Ritter- Sahl od. Denckmahl der uhralten hochadeligen Geschlechter in Bremen u. Verden. Bremen 1720 II. 329—30, hvor Slægten v. Korff kaldes „die zu Klint Erbgesessen“. (Gravskriftens „Klinto“).

Den 18. Novbr. s. A. indkom Korffs Hustru med en Memorial til Kongen. Hun har med største Hjærtesorg smerteligen erfaret hvorledes hendes Ægtefælle, med hvem hun har levet i ærligt Ægteskab og faaet syv Børn, skal have angivet og beskyldt hende for Kongen for utilladelige Bedrifter. Hendes Uskyldighed, Ærbarhed, Stand og adelige Stamme fordrer at hun renses for denne ugrundede Mistanke. Hun beder Majestæten, da Korffs Beretning er aldeles usandfærdig, om denne maa blive stillet til Regnskab for sit Udsagn og afæsket gyldige Beviser eller i modsat Fald lide Straffen for sine usande Angivelser. Sagen udsattes paa Grund af Korffs Rejse til Tydskland til det næste Aar. D. 25. Juli indsendte han en omstændelig Beretning til den af Kongen forordnede Commission, der skulde dømme mellem ham og Hustru. Han fortæller, hvorledes hun har skadet ham paa mangfoldige Maader ved at holde med Folkene, saa at disse førte ham bag Lyset. Naar der var Piger, som ikke gjorde deres Pligt og han talte haardt til dem eller gav dem et Slag, raadede hun dem til at løbe bort. Som et Bevis paa, at hans Hustru ham uafvidende opholdt sig i Byen, anfører han, at han „fuldkommeligen har bemærket det af Folk og vidtløftigen hørt, at hun efter at have begivet sig fra dem, alligevel opholdt sig der i nogen Tid, om Natten i Huset og om Dagen i Kjældereren, hvor han ogsaa havde hørt hendes Latter, Hosten og Spytning og hvorledes Døren tidlig om Morgenen og sildig om Aftenen lukkedes op“. Hvad hendes løsagtige Levnet angaar, bekjender han, at det først ifjor har givet sig tilkjende, men sidste Gang han var i Kbhvn., gik en Msr. Dibbern ind til hende, ligeledes Karlen i Huset, ligesom hun selv besøgte dem paa deres Kammer. Om Tirsdagen derefter foreholdt han hende dette ugudelige Levnet „og lovede hun det aldrig at gjøre mere“. Endvidere havde hun peget Fingre ad ham baade over Bordet og andre upassende Steder og sat ham Hareøren op („som de det kalder“), hvilket hans egne Folk saavel Fremmede gjøre efter“. Natten efter at han var kommen af Arresten hjem til Lolland, stod hun, medens han laa i Søvn, op af Sengen, tog Mandens Sko paa og gik ned i Lade-Gaarden, hvor Folkene

ventede paa hende. Dette havde han set paa Skoene, efter som han hele Dagen ikke havde været uden for Døren. Ligeledes havde hun en Nat forsøgt at ville liste sig ud, men da han vaagnede og talte til hende, blev hun liggende. De ringeste Stoddere, der kom til Gaarden, søgte hun at komme i Kast med, ligesom Skytten efter deres egen Roes, var Fader til deres mindste Barn. Da han fornåm sligt ukristeligt Forhold, talte han hende til Rette og gav hende nogle Slag med en Kjæp og bad hun da, som Barnepigens kunde bevidne det, ham angerfuld om Forladelse. Fra et Vindue i sit Fængsel havde han endvidere af Folkemunde hørt, hvorledes en gammel Kone og to til tre Baadskarle vilde have holdt ham og myrdet ham i Søvn. Af Folk i Lolland havde han uforvarende hørt og ogsaa tydelig bemærket, hvorledes den omtalte Skytte en Dag var fulgt efter ham og havde haft ondt i Sinde, idet hans Bøsse, der var rettet mod Korff, var klikket paa Grund af Fugtighed i Vejret. Da han sidst var paa Jagt, hørte han Hundene give Hals og, da han vendte sig om, saa han Skytten staa nær ved sig og hørte han dennes Bøsse klikke, skjønt han ikke saa noget Dyr løbe forbi, som Skytten kunde have sigtet efter. Endvidere beretter han, at den blottede Kniv, hun tog med sig i Sengen, og som han havde fundet, var bleven borte enten i eller bag Sengen; muligen der ogsaa i Mad og Drikke har været tilberedt ham noget Gift af hans Hustru eller Pigerne, eftersom han har haft saa meget ondt siden den Tid. Han andrager sluttelig Kongen om Dom mellem ham og hans Hustru til Skilsmisse og om Straf over hende og hans Forfølgere.

Paa Søsterens Vegne fremkom dernæst Christian v. Pappenheim med Klage mod Korff. „Det er hele Landet bedst bekendt og mange adelige og fornemme Folk har beklaget dem, der i nogle Aar har maattet se Søsterens sørgelige Tilstand i hendes Ægteskab med Korff. Efter at have sigtet hende for svære Forbrydelser har han, hjemvendt fra Arresten, paa tyrannisk Maademishandlet, plaget og forjaget sin Hustru, saa hun neppe med Livet er undkommen og det aldrig i Verden forvinder. Da han nu med Moder og Søsken for Gud den allermægtiges saavel

for Kongens Aasyn som for al den ærbare Verden tør paa-
staa, at K. aldrig skal kunne bevise slige Beskyldninger, beder
han Kongen, at K. maa blive tilholdt at bevise de fremsatte
Sigtelser eller ogsaa tilbørligen efter Lands Lov og Kongens
Kjendelse straffes, at Ægteskabet maa ophæves, og K. enten
stille nøiagtig Borgen eller selv blive det, for at han aldrig mere
skal tilføje hans Søster eller Moder noget ondt eller Ulykke, naar
han kommer paa fri Fod igjen“.

Den 7. Aug. indgav Korff's Hustru en kort Erklæring. De
ukristelige Mishandlinger, der er udøvet mod hende af hendes
Ægtefælle er Gud og det hele Land bekendt. Hun har i næsten
et Aar været beladt med en heftig Feber og da hun om Natten
fik et heftigt Anfald, blev hun uden Aarsag mishandlet og saa
ilde tilredt af ham, at hun endnu har ikke kunnet forvinde det.
Hendes Svaghed er Aarsag i, at hun ikke personlig kan møde
for Kommissionen. Hun erklærer at være uskyldig i de For-
brydelser, som K. ubilligen og usandfærdigen har paadigtet hende.

Til Slut indkom Korff med et Tillæg til det mod hans Hu-
stru forhen rejste Klagemaal, vedrørende Ting, som han i sidste
Indlæg ikke kunde erindre sig, men nu efter udgivne Stævning
af 8. Aug. er i Stand til at meddele. Som Bevis paa hans
Hustrus letfærdige Levnet anfører han Fru Anna Sophia Aren-
feldts Fortælling om, hvorledes det var i Folks Mund, at hun
stod i Forhold til Tyendet paa Gaarden, freindeles tror han at
have hørt, hvorledes hans Hustru opholdt sig paa Salen med
en anden Mand og at de havde Lys hos sig, ligesom han hørte
én sige „Hanrej“. Da hun med sligt forargeligt Levnet „ikke
alene ham, men ogsaa deres Børn til stor Beskjæmmelse, ja
hendes Slægt og Venner til liden Glæde har fremturet, formoder
han at han ikke alene maa blive frikjendt og adskilt fra hende,
men ogsaa at de Midler, der findes hos hende maa blive hans
og Børnenes, ligesom han henstiller til Kongens naadigste Villie
og Betænkning, hvad Straf hun for slig Falskhed mod sin Ægte-
mand skal underkastes. Endelig beretter han, hvorledes Chri-
stian v. P. d. 26. Juli er kommen i hans Logis med nogle andre
Herremænd, (som berettes at være to Kaaser, Hans Lindenow

og Jørgen Urne) og for hendes Skyld tracteret ham meget ilde, som mange Folk er bevidst, og gjort ham offentlig Vold og Overlast med Knipler, Kjæp og ellers, saa det endnu mærkes og bliver til Syne, saa længe han lever, og er han stadig under Bartskjær Behandling. Han beder Kongen, at der for slig voldelig Medfart maa ské ham Satisfaction. Han havde ialt siddet otte Maaneder i Arresten, og eftersom han ikke har erholdt Svar paa de tre eller fire Suppliker til Kongen, saa han sig foranlediget til, efter at have solgt Gaarden (Engestofte) til Tønne Juel, at rejse til Tydskland for at erholde en Recommendations-skrivelse hos Landgreverne af Hessen til Kongen, hvilket han ogsaa har opnaaet. Han bønfalder nu Kongen om, da han er fremmed og snart synes at staa ene i Sagen, formedelst han ikke nu kan fremføre Vidnesbyrd for Retten efter Loven, hvilken synes at holde med hende, — at nyde Ret ved Majestætens og Højesterets Dom saa at han ikke længer sættes i stor Udgift og Forsømmelse af sin ringe Husholdning og sine smaa Børns Opdragelse.

Højesterets Dom faldt 28. Aug. 1671 og lød saaledes: „Uanset O. J. v. Korff, med sit meget ukristelige Forhold og aldeles ugrundede, Liv og Ære angaaende Beskyldninger imod sin Ægtefælle M. S. v. Pappenheim, haver fortjent allerhøjeste Straf, haver H. K. Maj. ikke desmindre af kongl. Naade samme Straf derhen formindsket, at Korff skal rømme H. K. Maj.s Kongeriger, Fyrstendømmer og Grevskaber og under Livs og Æres Fortabelse sig aldrig der igjen lade finde, og at den Formue og Løsøre, som han med Fru M. S. bekommet haver, rigtig registreres, og hende til egen og samtlige hendes Børns Fremtarv leveres, hvorimod K. skal gives noget til nødtørfdig Underholdning, indtil han kommer til de beskikkede Steder uden for H. K. Maj.s Riger“¹⁾).

Indtil 19. October, da et Skib førte Korff til Vestindien, hensad han under Bevogtning af en Korporal og to Musketerer

¹⁾ Højesterets Dombog 1671. Lit. B. fol. 444--57.

i det i sin Tid bekjendte Gjæstgiversted hos Karen Haagensen, Enke efter Thomas Jensen Daabelsten¹⁾).

Næppe et Aar efter vendte Korff dog atter hjem til Danmark, efter at have faaet sikkert kongeligt Lejde mod at love og forpligte sig at ville behandle sin Hustru ustraffelig og upaa-klagelig. Stiftamtmanden Cornelius Lerche fik dog Befaling at have vaagent Øje med K., og, hvis denne ikke skulde forholde sig, som han havde lovet, strax at sikre sig hans Person²⁾. En kort Tid sad han i Arrest paa Nørregaard, men fik derefter paa egen Forbøn og bevægelige Løfte at ville leve vel og kristelig med hende, iligemaade paa hans Hustrus og Hertugen af Pløens Forbøn, Lov at maatte bo og bygge i Kongens Riger og leve med sin Hustru som hendes Ægtemand³⁾).

I de tre paafølgende Aar høre vi intet til Ægteparret, men i de første Dage af Februar 1676 indkommer Lerche med en omstændelig Memorial til Kongen, at O. J. v. Korff har myrdet sin Hustru og som Følge deraf strax er bleven fængslet. Da Korff ikke var naturaliseret her i Riget og ikke kunde blive delagtig i de den danske Adel tildelte Privilegier, blev Sagen ikke forelagt Højesteret, men henvistes til Lollands Landsting, der, saasnart Dommen var falden, skulde drage Omsorg for, at K. blev straffet „exemplariter som en grov Morder og Misdæder⁴⁾“. D. 5. April udgaar kgl. Ordre til Lerche⁵⁾. at han efter Dommens Afsigelse strax skal lade samme udføre paa Korff, „der først skal miste Haanden og derpaa ved Sværdet rettes dog siden i kristelig Jord begraves.“ Hans Formue, der var hjemfalden til Kronen, overlod Kongen af sær Naade til hans fem umyndige Børn, og beskikkede under 28. April, da Dommen vel maa have været fuldbyrdet, Henning Daldorff til Øllingsø og Jørgen Lautrup i Sakkjøbing til at have Tilsyn med Skiftet og Gældens Afbetaling⁶⁾).

Georg v. Pappenheim til Søholt og Liebenau gik som ung

¹⁾ Danske Saml. II. Række, 2. Bd. 364—65.

²⁾ Fyenske Tegn. X, 70.

³⁾ Fyenske Reg. 9, 355—56.

⁴⁾ Fyenske Tegn. X, 413—14.

⁵⁾ Ib. fol. 118. Lollands Things Dombøger for 1675—97 fattes.

⁶⁾ Ib. fol. 126.

i kursachsisk Tjeneste og var i senere Aar kun enkelte Gange paa Besøg i Danmark. I en egenhændig Supplik, dat. 9. Maj 1682, fremstiller han for Kongen, hvorledes der i hans afgangne Moders Bo befandt sig langt større Gjæld end formodet, hvorfor han, der er bosiddende i Sachsen, for at tilfredsstille Creditorerne, har maattet indføre 2000 Rdlr. af sine egne Midler. Da Godset Søholt i disse vanskelige Tider daglig forringes, og han hverken kan have Tilsyn med det ejheller kan faa bortsolgt Gaarden, skjønt han ofte har tilbudt den til billig Pris, ansøger og begjærer han, at Jochum Frederik Steensen og Frederik Lauridsen, der ordne Boet, maa faa Ordre at sammenkalde Creditorerne og bringe dem til Taals i Mindelighed¹⁾. Omtrent samtidig kaldes han, da han underskriver sin Svoger Christian Ulrik v. Harstalls²⁾ Testamente, chursachsisk Staldmester og „Amthauptmann“ paa Slottet Dornburg i Thüringen³⁾. Georg døde 17. Mts. 1685 og var gift 20. Juni 1665 med Magdalene Sybille v. Harstall, der var Datter af Hans Vilhelm v. H. til Pederstrup og Berritsgaard, og som 2^o 1692 ægtede Heinrich Engelbert Spiegel zum Desenberg⁴⁾.

Christian v. Pappenheim, Jobst Frederiks tredie Søn, nævnes, saavidt vides første Gang 4. April 1667, da han med sine Brødre kvitterer for at have modtaget den ham efter Faderen tilkommende Arv⁵⁾. I Aaret 1675 indgik han Ægteskab med *Anna Margrethe Quitzow*⁶⁾. Hun var en Datter af Erik Quitzow til Sand-

¹⁾ Fyenske Indlæg 9. Maj 1682.

²⁾ Jvfr. Val. König, Geneal. Adelshistorie III. 463—70 og „Der deutsche Herold“, Berlin 1890, Nr. 2 (Stamtavle o. Hans Villh. v. Harstalls Efterkommere). — Paul Mitzschke, Naumburger Inschriften. Naumburg 1881. S. 160. Heri Gravskrift over Georgs Datter Erdmuth Sophia v. P., f. 1676, † 1680, begr. i Domkirken i Naumburg; nævnes ikke af Buttlar-Elberberg.

³⁾ Fyenske Reg. 12, fol. 10 f.

⁴⁾ Ifølge Buttlar-Elberbergs Stamtavle efterlod han fire Sønner: Johan Frederik Vilhelm, f. 1668, † 1701 i Cassel som paderbornsk Kammerjunker, Alexander Rahe, Georg Christoph Ludvig og Erdmann Alexander Gottlieb. † 1685.

⁵⁾ Fyenske Reg. 9, fol. 63—66 (Indlæg).

⁶⁾ Bevilling, „at Christian Pappenheim til Libanow og Jomfru Anna Margrethe Quitzou maa hjemme udi Huset sammenvies“ 17. April 1675. Fyenske Reg. 9, fol. 562.

agergaard, Oberst og Lensmand over Lundenæs og Bøvling¹⁾, og den for sin Lærdom bekjendte Susanne Juel²⁾ og fødtes paa Faderens Gaard 18. Marts 1652³⁾. Fra Moderen havde hun arvet en levende Interesse for alvorlige Studier og holdtes fra sin tidlige Barn-dom til Bogen, først under Moderens og senere under dygtige Læreres Vejledning. I Hjemmet lærte hun i Løbet af ni Aar at læse og skrive Dansk, Tydsk, Fransk og Latin. Den unge Theolog Johannes Svendborg underviste hende i det græske Sprogs Elementer. Hun oversatte de to første Bøger af Ciceros „de officiis“ og tre Bøger af Cæsars Gallerkrig paa Dansk. Halvdelen af *Bellum trojanum* overførte hun fra en dansk Oversættelse tilbage til Grundsproget. Hun opnaaede en saa stor Færdighed i det latinske Sprog, at hun mundtlig kunde føre Disputer med de største Lærde, ligesom hun corresponderede med flere af sin Samtids ansete Videnskabsmænd⁴⁾. En samtidig Forfatter giver hende det Vidnesbyrd, at hun „expedit“ forstaar Latin⁵⁾, Erik Pontoppidan kalder hende „heroina longe eruditissima“ og i den danske Adels Historie gaar hun under Navnet „den lærde“. I Navnkundighed fordunklede hun aldeles sin Ægtefælle, hvis Spor kun kan forfølges gennem de gamle Skjøde- og Pantebøger, hvor han oftere forekommer ved sine idelige Kjøb, Salg og Pantsætninger af Gods. Efter Svigerfaderens Død 1678 fik han Sandagergaard⁶⁾ og

¹⁾ Vedel Simonsen, Rugaards Hist. III, 15—16.

²⁾ F. C. Schönau, Danske lærde Fruentimmer. Kbhvn. 1753, II, 832—41.

³⁾ Guldberg og N. Sandager Sognes ældste Kirkebog (1646—1711) ved Hr. Capitain H. W. Harbou.

⁴⁾ I et Brev fra hende paa Latin til Otto Sperling, der findes aftrykt i Albert Thura, *Gyneceum danicæ litteratum*, Altona 1732, 95—105. gjør hun Rede for sin Slægts Historie og sin Dannelsesudvikling. Jvfr. om hende ogsaa Schönau, Danske lærde Fruentimmer. 1196—1210 og 1558.

⁵⁾ M. H. Schacht i *Nova Literaria Maris Balthici* 1700, 212.

⁶⁾ Vedel Simonsen, Rugaards Hist., III, 12—13. 1695 var den dog i fremmede Hænder. I dette Aar sælger Anna Charisius, Enke efter Gehejmeraad Morten Skinkel til Søholm, Brahesholm og Krengerup til sin sal. Mands Gælds Afbetaling Sandagergaard til Hans Knudsen. — 1603, 11. Oct. sælger Chr. v. Pappenheim og Hustru til Hans Knudsen, Ass. i Admiralitetscolleg., den af deres Forældre og Forfædre opbyggede Begravelse ved Sandager Kirke med al dens Bygning, Begravelseskapel og derunder værende Gravkjælder. (Fyens Landstings Pante- og Skjødeprotokoller Nr. 10 (1692—99), fol. 229—33.

Rørbæk¹⁾, efter Broderen arvede han Søholt og Liebenau.

1680, 23. Dec. faar Helmuth Otto v. Winterfeldt Ordre at tilholde Christian v. Pappenheim at gjøre Rigtighed for sin afg. Broder Knud v. P.s Midler.

1684, 23. Sept. udgaar kgl. Befaling til ham at udlevere de Midler, han hidindtil har havt under Formynderskab for Jost Frederik v. Korff (tilfalden samme efter afg. Forældre, Mormoder og Søster) til Geheimeraad Otto Skeel til Vallø²⁾. 1686 skjøder han til sin anden Søstersøn Otto v. Korff et Hus, kaldet Strandhuset ved Sct. Jørgenshospital i Svendborg³⁾ og 1688 til sin Søsterdatter Jomfru Regitze Cathrine v. Korff en Gaard i Gudme Herred⁴⁾.

1684, 30. Juli skjøder Christian v. P. Hovedgaarden Quitzowsholm til sin Hustrus Fætter, Justitsraad Jens Rosenkrantz. Det sidste af sine Godser i Danmark, det stærkt forgældede Søholt, maatte han 25. Febr. 1690 afstaa til Etatsraad Henning Ulrik v. Lützwow⁵⁾. 1687, 16. Jan. søger han Eftergivelse for

¹⁾ Danske Atlas, III, S. 584. D'Hrr. Jægermester R. W. Engelsted til Rørbæk og Sognepræst Th. Elmquist til Flødstrup have begge havt den Godhed paa selve Stedet at anstille Undersøgelser, som dog ikke have ført til noget Resultat. 1728 eller 1732 gik Rørbæk over i Slægten Engelstedes Eje. Der findes intet Arkiv paa Gaarden. Allerede 1686 ejede Christian v. P. den ikke mere, thi da pantsatte Jens Høeg og Hustru, Anna Urne, Rørbæk til isl. Kjøbmand Mads Christensen i Kbhvn., og 1691 tilskjøder Ægteparret Hans Mortensen Møller, Regimentskvartermester v. d. kgl. Livgarde, Søholt Hovedgaard. (Fyens Landstings Pante- og Skjødeprotok. Nr. 9, fol. 109, 318).

²⁾ Fyenske Tegn. XI, 272—73. (Jobst Frederik v. Korff blev 1683 Fændrik, Secltnt. 1686, afgik 1689).

³⁾ Fyens Landstings Pante- og Skjødeprot. Nr. 8, fol. 140.

⁴⁾ ib. Nr. 9, fol. 27. — Foruden disse 3 Sødskende nævnes Anna Elisabeth von Korff (Sjæll. Reg. 52, 619). Barthold Johan von Korff, der 1694 var Premlt. v. jyske Inf. Regt., hører maaske ogsaa herhen.

⁵⁾ Poul Rogerts Manuscript til Lolland-Falsters Historie, Thottske Saml., Fol. Nr. 730, 261.† Henning Ulrik v. Lützwow, en meklenborgsk Adelsmand, blev 8. 6. 1681 Hofmarskalk hos Prins Frederik, fik 11. 8. 1688 Rang i Sæde og Gang med Etatsraader, blev 29. 12. 1691 Stiftsbefalingsmand over Lolland og Falster, 14. 3. 1699 virkelig Etatsraad, 14. 12. 1706 Geheimeraad, død 8. 10. 1722. * 1^o Eleonore Cathrine v. Schagen, f. 1652, † 1692, 2^o 18. 4. 1693 (Christiansborg Slotskirke) Anna Magdalene v. Hardenberg, f. 1672, † 25. 2. 1730 (Generalia Fol. 33. — Danske Atlas VI, 469).

Skatterestancer af noget øde Gods i Gudine Herred paa Grund af sin slette Tilstand, da han med Hustru og Børn ei har andet at leve af¹⁾.

Christian v. Pappenheim nævnes, saavidt vides, sidste Gang 1701, da han til sin Svigerinde Anna Krabbe Quitzow skjøder en Bondegaard i Skovby Herred²⁾. Videre har hans Spor ikke været at forfølge, men af et Dokument, der nu opbevares paa Liebenau erfares det, at han var død 1705.

Hans Børn opføres hos Klevenfeldt i følgende Orden: Erik Quitzow († ung), Alexander, Regitze, Pernille, Ide Christence, Christian, Anna Margrethe. Ifølge Benzøn skulde de tre sidstnævnte være Børn af Georg v. P., hvilket dog næppe er rimeligt. Af disse Børn levede 1705 kun én Søn og tre Døtre.

Alexander v. Pappenheim, den eneste Søn der overlevede Faderen, døbt 20. Dec. 1687 i Bogense Kirke³⁾, stod i dansk Militærtjeneste to Aar som Rytter, et halvt Aar som Corporal og udnævntes 27. Sept. 1709 til Cornet ved 1. fynske Nationalregiment Cavalleri. 1711 tog han sin Afsked og bosatte sig paa sit Gods Liebenau, hvor han døde 10. Decbr. 1718⁴⁾. Han var gift med Clara Dorothea v. Falkenberg († 1736) og havde tre Sønner, der dog alle døde i en meget ung Alder.

Regitze var ifølge Klevenfeldt født 1678, hun bisattes 4. April 1683 i Sandager Kirke⁵⁾.

Ide Christence er vel identisk med den Christence v. Pappenheim, der begravedes i Taars 19. Jan. 1732⁶⁾.

Juliane Margrethe, der ikke nævnes hos Klevenfeldt eller Benzøn, blev 18. Maj 1723 i Taars viet til Mag. Ole Hansen

¹⁾ Rentekammerets Resolutionsprot. XII, 261, 349; XVI, 90; XVII, 455 og orig. kgl. Resol. for 10. 9. 1687. (Medd. af Hr. Arkivsekretær A. Thiset.)

²⁾ Fyens Landstings Pante- og Skjødeprot. XI, fol. 65.

³⁾ Vedel Simonsen, Elvedgaards Hist., II, 12—13.

⁴⁾ Han fik 8. Maj 1706 Till. at være sin egen Værge, „og selv sine Arve-midler til sig annamme og raadig være, dog under en Laugværages Tilsyn, indtil han sit 25de Aar haver opnaaet.“ Fyenske Reg. 12, 452.

⁵⁾ Vedel Simonsen, Elvedgaard, I, 174. — I Poul Rogerts Mscr. til Lollands Hist. nævnes 256 Fru Regitze Urnes Obligation som Faddergave til Regitze v. P., udstedt 5. 11. 1678.

⁶⁾ Taars Kirkebog ved Hr. Provst I. Barfod.

Gemzø¹⁾, født i Vesby i Skaane 2. Maj 1685, Student 1705, Cand. 1712, fik kgl. Kaldsbrev som Sognepræst i Taars 10. 4. 1716, † 2. Nov. 1731. Naar hun døde kan ikke bestemt oplyses. 1733 maatte ifølge den gejstlige Retsprotokol Hr. Oluf Schytte til sin Formands Enke, Juliane Maria (!) Pappenheim, udrede 10 Rdlr., 8 Tdr. Rug, 8 Tdr. Byg, 2 Tdr. Hvede, 2 Tdr. Ærter, 2 Tdr. Havre, 8 Snese Æg, 8 Brød, 10 Lam og 10 Gjæs.

Justine Frederikke v. P., der ej heller anføres paa Stamtavlerne, men eftervislig var en Datter Christian v. P., døde Nytaarsdag 1687 og blev 10. Jan. s. A. fra Bogense til Sandager Kirke „henflyttet“²⁾.

Christiane Margrethe v. P., nævnes 1732, da hendes Fætter Otto v. Korff til Ødemark og Tamdrup og dennes Hustru Hilleborg Kirstine Barnekow, testamenterede hende en Gaard i Tørpe i Boeslunde Sogn, som skulde tilfalde hende efter begges Død³⁾. Da Korff udtrykkelig bemærker i Testamentet, „at han ingen nær af Byrd og Blod ved eller erindrer uden Frøken Christence Margrethe Pappenheim“, kan det antages, at hun, der begravedes 4. Febr. 1737 i Boeslunde Kirke, 59 Aar gammel, var den sidste af Slægten Pappenheim her i Danmark.

Omstaaende Tavle giver en Oversigt over den genealogiske Forbindelse mellem de Medlemmer af Familien v. Pappenheim, der have været knyttede til Danmark; disse Medlemmer ere anførte med Cursiv.

¹⁾ Gemzø (han skriver sig selv Gemze) og Hustru have haft et Barn sammen; i Kirkebogen staar under dom. epiph. 1727 „introduceret Mag. Gemzes Kone“. I Bogen fattes det Blad, hvor Navn og Fødsel har været indført. — Se endv. Fyenske Reg. XIII, 457.

²⁾ Vedel Simonsen, Elvedgaard, II, 12. — Clausen (Literis mando), Bogense Byes og Skovby Herreds Topogr. og Historie, Bogense 1849, S. 273.

³⁾ Sjæll. Reg. 50, 18—20; 54, 498—500.

